

Instituut voor de nationale rekeningen

Nationale rekeningen

Kwartaalrekeningen 2017-III

Inhoud van de publicatie

De kwartaalrekeningen van België worden opgesteld volgens de definities van het Europees Stelsel van Economische Rekeningen (ESR 2010).

De kwartaalrekeningen worden gepubliceerd in drie fasen. Een eerste flashraming van de economische groei wordt 30 dagen na het einde van het kwartaal gemaakt. Dit cijfer wordt herzien 60 dagen na het einde van het kwartaal en verspreid via de website van de Nationale Bank van België met gedetailleerde statistieken over de samenstelling van het bruto binnenlands product (toegevoegde waarde, bestedingen, inkomens) en over de arbeidsmarkt. Ten slotte wordt 120 dagen na het einde van het kwartaal de definitieve en volledige raming van de belangrijkste aggregaten van de economie gepubliceerd.

Deze publicatie omvat de belangrijkste aggregaten van de nationale economie voor het derde kwartaal van 2017 en daarnaast ook een flashraming van het binnenlandse product voor het vierde kwartaal van 2017. Ze bestaat uit twee hoofdstukken: het eerste geeft een korte synthese van de resultaten; het tweede bevat de gedetailleerde aggregaten, gecorrigeerd voor seizoenschommelingen en kalendereffecten (verdeling van het bruto binnenlands product volgens de invalshoeken toegevoegde waarde, uitgaven en inkomens, arbeidsmarktstatistieken).

De rekeningen van het derde kwartaal van het jaar 2017 en de flashraming van het vierde kwartaal van 2017 zijn opgesteld op basis van de op 19 januari 2018 beschikbare gegevens.

© Instituut voor de nationale rekeningen
Nationale Bank van België, Brussel

Alle rechten voorbehouden.
De volledige of gedeeltelijke verveelvoudiging van deze brochure voor educatieve en niet-commerciële doeleinden is toegestaan mits bronvermelding.

ISSN 1373-945X (print)
ISSN 1780-4337 (online)

Inhoudstafel

Synthese	5
Tabellen	
1. Oorsprong van het binnenlands product: bruto toegevoegde waarde per bedrijfstak	11
1.1 Ramingen tegen lopende prijzen	11
1.2 Ramingen in kettingeuro's (referentiejaar 2015)	11
1.3 Bijdragen tot de volumeverandering van het BBP t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar	12
2. Besteding van het binnenlands product: belangrijkste bestedings-categorieën	13
2.1 Ramingen tegen lopende prijzen	13
2.2 Ramingen in kettingeuro's (referentiejaar 2015)	13
2.3 Bijdragen tot de volumeverandering van het BBP t.o.v. dezelfde periode van het voorgaande jaar	14
3. Verdeling van het binnenlands product: belangrijkste inkomens-categorieën, ramingen tegen lopende prijzen	14
4. Arbeidsmarktstatistieken	15
4.1 Verdeling van de beloning van werknemers per bedrijfstak	15
4.2 Nationale werkgelegenheid: aantal zelfstandigen en werknemers	15
4.3 Binnenlandse werkgelegenheid: verdeling van het aantal werkzame personen per bedrijfstak	15
4.4 Arbeidsvolume per bedrijfstak: werknemers	16
Publicaties van het INR en contactpersonen	17
Algemene opmerkingen	21
Conventionele tekens	23
Lijst van afkortingen	25

Synthese

De economische activiteit nam toe met 0,2 % in het derde kwartaal van 2017

In het derde kwartaal van 2017 steeg het - voor seizoen- en kalenderinvloeden gezuiverde - bbp in volume met 0,2 % ten opzichte van het voorgaande kwartaal. De toegevoegde waarde nam zowel af in de industrie (-0,5 %) als in de bouwnijverheid (-1,2 %), maar steeg in de diensten (+0,5 %).

De binnenlandse vraag nam met 0,5 % toe, exclusief de voorraadwijzigingen. De huishoudens verhoogden hun consumptieve bestedingen (+0,2 %) en hun investeringen in woongebouwen (+0,3 %). Ook de overheidsuitgaven namen toe, zowel wat de consumptie (+0,4 %) als wat de investeringen (+0,9 %) betreft. Daarnaast verhoogden de ondernemingen hun bruto-investeringen in vaste activa met 1,5 %.

De buitenlandse vraag liep daarentegen terug. De uitvoer van goederen en diensten daalde met 0,6 %. De invoer van goederen en diensten verminderde echter met 0,7 %, zodat de netto-uitvoer een positieve bijdrage leverde aan de groei (+0,1 procentpunt).

In het derde kwartaal van 2017 groeide de binnenlandse werkgelegenheid op kwartaalbasis met 0,2 %. Ze kwam 1,3 % hoger uit dan in het overeenstemmende kwartaal van het voorgaande jaar. Het arbeidsvolume van de loontrekkenden steeg met 0,2 % ten opzichte van het voorgaande kwartaal en met 1,5% vergeleken met het overeenstemmende kwartaal van het voorgaande jaar.

en in het vierde kwartaal van 2017 is zij met 0,5 % gestegen.

Volgens het Instituut voor de nationale rekeningen (INR) is het voor seizoen- en kalenderinvloeden gezuiverde bbp in **het vierde kwartaal van 2017** naar volume met 0,5 % gestegen ten opzichte van het voorgaande kwartaal. Vergeleken met het overeenstemmende kwartaal van 2016 groeide het bbp zo met 1,9 %.

Over **heel 2017** zou het bbp met 1,7 % zijn toegenomen.

TABEL 1 VERLOOP VAN HET KWARTAAL-BBP

(in kettingeuro's (referentiejaar 2015), veranderingspercentages, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2015	2016	2016 I	2016 II	2016 III	2016 IV	2017 I	2017 II	2017 III	2017 IV
T.o.v. de overeenstemmende periode van het voorgaande jaar	1,4	1,5	1,3	1,6	1,6	1,4	1,8	1,5	1,6	1,9
T.o.v. de voorgaande periode ¹	1,4	1,5	0,3	0,7	0,1	0,3	0,7	0,5	0,2	0,5

Bron: INR.

1 De cijfers van het vierde kwartaal 2017 zijn het resultaat van de flashraming van het bbp

TABEL 2 ONTWIKKELING VAN DE KWARTAALAGGREGATEN

(in kettingeuro's (referentiejaar 2015), veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande periode, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

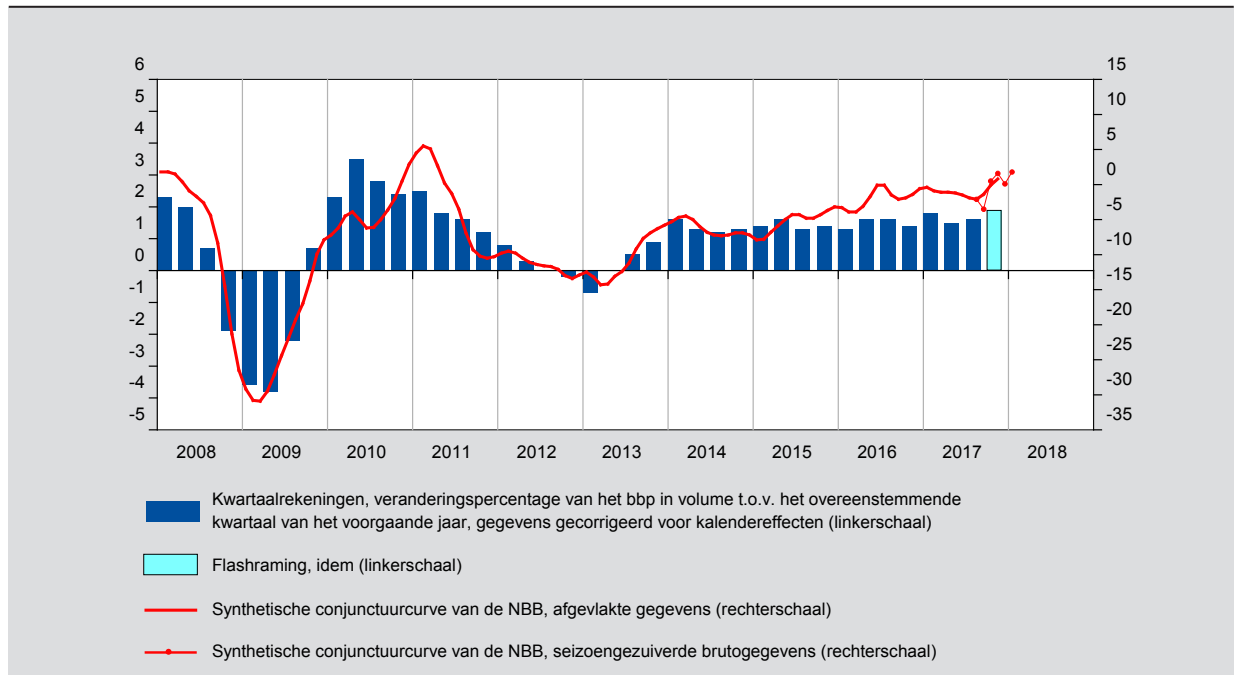
	2015	2016	2016 I	2016 II	2016 III	2016 IV	2017 I	2017 II	2017 III	2017 IV
Bruto binnenlands product ¹	1,4	1,5	0,3	0,7	0,1	0,3	0,7	0,5	0,2	0,5
Toegevoegde waarde van de industrie	3,3	0,8	0,0	0,3	-0,3	-0,1	-0,2	0,0	-0,5	
Toegevoegde waarde van de bouwnijverheid	2,1	0,3	1,0	0,1	-0,8	-1,0	2,4	-1,1	-1,2	
Toegevoegde waarde van de diensten	1,0	1,5	0,1	0,9	0,3	0,4	0,7	0,8	0,5	
Consumptieve bestedingen van de particulieren	0,9	1,7	0,6	0,7	0,3	0,0	0,3	0,4	0,2	
Consumptieve bestedingen van de overheid	0,5	0,5	0,3	-0,3	0,3	0,8	-0,2	0,3	0,4	
Investerings van de ondernemingen	3,5	4,9	2,4	0,6	11,6	-8,2	0,1	1,4	1,5	
Investerings in woongebouwen	1,0	2,6	-0,2	2,0	-0,1	-0,4	0,5	-1,3	0,3	
Overheidsinvesteringen	1,0	-3,1	-0,1	-1,6	-0,5	2,8	0,2	2,0	0,9	
Totaal bruto-investeringen in vaste activa	2,7	3,6	1,5	0,7	7,8	-5,6	0,2	0,9	1,2	
Voorraadverandering ²	0,2	0,2	-0,2	0,5	-0,1	0,2	0,2	0,0	-0,4	
Uitvoer van goederen en diensten	3,3	7,5	-0,8	5,8	0,9	2,9	-0,1	0,7	-0,6	
Invoer van goederen en diensten	3,3	8,4	-0,6	6,1	3,1	1,4	-0,4	0,8	-0,7	
Netto-uitvoer van goederen en diensten	0,0	-0,6	-0,2	-0,2	-1,8	1,3	0,3	-0,1	0,1	
Werkgelegenheid (aantal personen)	0,9	1,3	0,2	0,4	0,5	0,2	0,3	0,5	0,2	
Arbeidsvolume van de werknemers (uren)	0,6	1,2	0,4	0,3	0,2	0,6	0,3	0,4	0,2	

Bron: INR.

1 De cijfers van het vierde kwartaal 2017 zijn het resultaat van de flashraming van het bbp

2 Bijdrage tot de verandering van het bbp.

GRAFIEK 1 BBP EN CONJUNCTUURVERLOOP

Bron: INR.

Tabellen

1. OORSPRONG VAN HET BINNENLANDS PRODUCT: BRUTO TOEGEVOEGDE WAARDE PER BEDRIJFSTAK

1.1 RAMINGEN TEGEN LOPENDE PRIJZEN

(miljoenen euro's, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2015	2016	2015	2016				2017		
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Landbouw, bosbouw en visserij	2.804	2.610	646	656	631	680	643	716	669	647
Nijverheid en energie	61.829	63.551	15.652	15.680	15.831	15.931	16.110	16.287	16.373	16.311
Bouwnijverheid	19.643	20.102	4.914	5.010	5.038	5.040	5.016	5.161	5.144	5.121
Diensten										
Handel, vervoer en horeca	72.659	73.711	18.376	18.337	18.403	18.435	18.536	18.847	19.059	19.173
Informatie en communicatie	15.227	15.649	3.916	3.882	3.949	3.920	3.897	3.988	3.989	4.132
Financiële dienstverlening	21.974	23.500	5.571	5.645	5.969	5.980	5.905	5.798	6.001	5.989
Verhuur en handel van onroerend goed	31.748	32.277	7.950	8.051	8.099	8.034	8.093	8.129	8.151	8.157
Zakelijke dienstverlening	51.444	53.542	13.088	13.109	13.397	13.444	13.593	13.954	14.275	14.421
Overheid en onderwijs	54.407	55.984	13.672	13.793	13.920	14.076	14.195	14.222	14.319	14.462
Gezondheids- en welzijnszorg	27.481	28.298	6.875	6.970	7.045	7.127	7.156	7.231	7.313	7.370
Cultuur, recreatie, overige diensten	8.257	8.411	2.087	2.084	2.098	2.123	2.106	2.166	2.167	2.186
Productgebonden belastingen min subsidies	42.964	45.413	11.132	10.409	11.603	11.588	11.812	11.841	12.001	11.941
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	410.435	423.048	103.878	103.627	105.982	106.378	107.062	108.340	109.462	109.910

1.2 RAMINGEN IN KETTINGEURO'S (REFERENTIEJAAR 2015)

(miljoenen euro's, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2015	2016	2015	2016				2017		
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Landbouw, bosbouw en visserij	2.804	2.549	656	693	665	616	574	651	574	533
Nijverheid en energie	61.829	62.336	15.574	15.579	15.622	15.574	15.560	15.528	15.527	15.444
Bouwnijverheid	19.643	19.709	4.908	4.957	4.961	4.919	4.871	4.990	4.936	4.877
Diensten										
Handel, vervoer en horeca	72.659	71.949	18.255	18.067	17.950	17.935	17.997	18.231	18.339	18.321
Informatie en communicatie	15.227	15.676	3.920	3.883	3.947	3.927	3.919	4.008	4.016	4.138
Financiële dienstverlening	21.974	23.259	5.537	5.600	5.911	5.915	5.833	5.697	5.848	5.790
Verhuur en handel van onroerend goed	31.748	31.941	7.902	7.983	8.016	7.944	7.997	8.020	8.020	8.007
Zakelijke dienstverlening	51.444	52.109	12.952	12.863	13.035	13.042	13.169	13.481	13.714	13.867
Overheid en onderwijs	54.407	55.958	13.640	13.796	13.886	14.072	14.204	14.096	14.133	14.245
Gezondheids- en welzijnszorg	27.481	28.224	6.860	6.967	7.023	7.104	7.130	7.160	7.201	7.235
Cultuur, recreatie, overige diensten	8.257	8.221	2.054	2.044	2.050	2.070	2.058	2.119	2.110	2.119
Productgebonden belastingen min subsidies	42.964	44.522	10.868	10.980	11.114	11.175	11.254	11.298	11.354	11.407
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	410.435	416.452	103.126	103.413	104.179	104.294	104.566	105.284	105.777	105.986

1.3 BIJDRAGEN TOT DE VOLUMEVERANDERING VAN HET BBP T.O.V. DEZELFDE PERIODE VAN HET VOORGAANDE JAAR

(procentpunten, voor kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2015	2016	2015			2016				2017		
			IV	I	II	III	IV	I	II	III		
Landbouw, bosbouw en visserij	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	-0,1		
Nijverheid en energie	0,5	0,1	0,5	0,2	0,2	0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,1		
Bouwnijverheid	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Diensten	0,7	1,0	0,8	0,7	0,9	1,2	1,1	1,6	1,5	1,6		
Handel, vervoer en horeca	0,3	-0,2	0,4	0,0	-0,2	-0,3	-0,3	0,2	0,4	0,4		
Informatie en communicatie	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2		
Financiële dienstverlening	-0,1	0,3	0,0	0,1	0,4	0,5	0,3	0,1	-0,1	-0,1		
Verhuur en handel van onroerend goed	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1		
Zakelijke dienstverlening	0,4	0,2	0,4	0,1	0,2	0,1	0,2	0,6	0,7	0,8		
Overheid en onderwijs	0,0	0,4	0,0	0,2	0,2	0,5	0,5	0,3	0,2	0,2		
Gezondheids- en welzijnszorg	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1		
Cultuur, recreatie, overige diensten	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0		
Productgebonden belastingen min subsidies	0,0	0,4	0,1	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2	0,2		
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	1,4	1,5	1,4	1,3	1,6	1,6	1,4	1,8	1,5	1,6		

2. BESTEDING VAN HET BINNENLANDS PRODUCT: BELANGRIJKSTE BESTEDINGSCATEGORIEËN

2.1 RAMINGEN TEGEN LOPENDE PRIJZEN

(miljoenen euro's, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2015	2016	2015	2016				2017		
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Consumptieve particuliere bestedingen ¹	209.888	216.574	52.962	53.417	54.204	54.434	54.520	55.223	55.616	55.806
Consumptieve bestedingen van de overheid	98.210	99.714	24.670	24.800	24.781	24.931	25.201	25.349	25.578	25.733
Bruto binnenlandse kapitaalvorming										
Bruto kapitaalvorming	95.186	99.154	23.564	23.916	24.169	26.199	24.869	25.096	25.412	25.676
Bruto-investeringen van de ondernemingen, zelfstandigen en IZW's	64.366	67.971	15.854	16.210	16.381	18.389	16.991	17.128	17.438	17.655
Bruto-investeringen in woongebouwen	21.193	21.793	5.361	5.359	5.471	5.487	5.476	5.535	5.488	5.504
Bruto-investeringen van de overheid	9.627	9.390	2.349	2.346	2.318	2.324	2.402	2.433	2.486	2.517
Voorraadverandering + Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	1.574	1.982	169	-555	750	611	1.176	1.625	1.503	1.136
Voorraad veranderingen	1.550	1.995	166	-553	754	615	1.179	1.624	1.499	1.130
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	24	-13	3	-2	-4	-5	-3	1	4	6
Netto-uitvoer van goederen en diensten (uitvoer - invoer)	5.578	5.625	2.513	2.048	2.078	203	1.296	1.047	1.353	1.559
Totale uitvoer	331.492	350.559	84.111	82.841	87.485	88.626	91.607	92.840	92.892	91.689
Totale invoer	325.914	344.934	81.598	80.793	85.407	88.423	90.311	91.793	91.538	90.130
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	410.435	423.048	103.878	103.627	105.982	106.378	107.062	108.340	109.462	109.910

¹ Consumptieve bestedingen van de huishoudens en de instellingen zonder winstoogmerk (IZW's).

2.2 RAMINGEN IN KETTINGEURO'S (REFERENTIEJAAR 2015)

(miljoenen euro's, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2015	2016	2015	2016				2017		
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Consumptieve particuliere bestedingen ¹	209.888	213.365	52.710	53.000	53.348	53.509	53.508	53.694	53.920	54.029
Consumptieve bestedingen van de overheid	98.210	98.725	24.579	24.645	24.577	24.658	24.845	24.799	24.885	24.993
Bruto binnenlandse kapitaalvorming										
Bruto kapitaalvorming	95.186	98.615	23.588	23.951	24.121	25.999	24.544	24.593	24.807	25.093
Bruto-investeringen van de ondernemingen, zelfstandigen en IZW's	64.366	67.549	15.865	16.241	16.339	18.232	16.737	16.754	16.989	17.236
Bruto-investeringen in woongebouwen	21.193	21.734	5.370	5.359	5.469	5.465	5.441	5.468	5.399	5.415
Bruto-investeringen van de overheid	9.627	9.332	2.354	2.351	2.313	2.302	2.366	2.370	2.418	2.441
Voorraadverandering + Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	n.	n.	-	-	-	-	-	-	-	-
Voorraad veranderingen	n.	n.	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	n.	n.	-	-	-	-	-	-	-	-
Netto-uitvoer van goederen en diensten (uitvoer - invoer)	n.	n.	-	-	-	-	-	-	-	-
Totale uitvoer	331.492	356.411	85.102	84.395	89.276	90.085	92.654	92.523	93.200	92.686
Totale invoer	325.914	353.174	83.335	82.836	87.912	90.599	91.828	91.422	92.163	91.502
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	410.435	416.452	103.126	103.413	104.179	104.294	104.566	105.284	105.777	105.986

¹ Consumptieve bestedingen van de huishoudens en de instellingen zonder winstoogmerk (IZW's).

2.3 BIJDRAGEN TOT DE VOLUMEVERANDERING VAN HET BBP T.O.V. DEZELFDE PERIODE VAN HET VOORGAANDE JAAR

(procentpunten, voor kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2015	2016	2015			2016				2017		
			IV	I	II	III	IV	I	II	III		
Consumptieve particuliere bestedingen ¹	0,5	0,8	0,4	0,7	0,9	1,0	0,8	0,7	0,5	0,5		
Consumptieve bestedingen van de overheid	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,3	0,1	0,3	0,3		
Bruto binnenlandse kapitaalvorming	0,8	1,1	0,8	-1,5	1,6	2,8	1,3	1,4	1,0	-0,8		
Bruto kapitaalvorming	0,6	0,8	0,4	-1,5	1,3	2,6	0,9	0,6	0,7	-0,9		
Bruto-investeringen van de ondernemingen, zelfstandigen en IZW's	0,5	0,8	0,4	-1,4	1,2	2,5	0,8	0,5	0,6	-1,0		
Bruto-investeringen in woongebouwen	0,1	0,1	0,0	0,0	0,2	0,2	0,1	0,1	-0,1	0,0		
Bruto-investeringen van de overheid	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,1		
Voorraadverandering	0,2	0,2	0,4	0,0	0,3	0,2	0,3	0,8	0,3	0,0		
Netto-uitvoer van goederen en diensten	0,0	-0,6	0,2	2,0	-1,0	-2,3	-0,9	-0,4	-0,3	1,6		
Totale uitvoer	2,7	6,1	3,7	3,1	6,2	7,7	7,2	7,7	3,6	2,4		
Totale invoer	2,7	6,6	3,4	1,1	7,2	10,1	8,2	8,2	3,9	0,8		
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	1,4	1,5	1,4	1,3	1,6	1,6	1,4	1,8	1,5	1,6		

¹ Consumptieve bestedingen van de gezinshuishoudingen en de instellingen zonder winstoogmerk (IZW's).

3. VERDELING VAN HET BINNENLANDS PRODUCT: BELANGRIJKSTE INKOMENSCATEGORIEËN, RAMINGEN TEGEN LOPENDE PRIJZEN

(miljoenen euro's, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2015	2016	2015			2016				2017		
			IV	I	II	III	IV	I	II	III		
Beloning van werknemers	206.521	209.183	51.894	52.144	52.015	52.383	52.641	53.084	53.941	54.201		
Lonen	149.083	152.862	37.408	37.822	38.059	38.341	38.639	38.881	39.363	39.671		
Sociale premies	57.438	56.321	14.487	14.322	13.955	14.041	14.002	14.204	14.578	14.529		
Bruto exploitatieoverschot en bruto gemengd inkomen	164.233	171.222	41.644	41.772	43.042	43.070	43.337	44.183	44.309	44.644		
Netto belastingen op productie en invoer	39.681	42.644	10.340	9.710	10.925	10.926	11.083	11.072	11.212	11.065		
Bruto binnenlands inkomen tegen marktprijzen	410.435	423.048	103.878	103.627	105.982	106.378	107.062	108.340	109.462	109.910		

4. ARBEIDSMARKTSTATISTIEKEN

4.1 VERDELING VAN DE BELONING VAN WERKNEMERS PER BEDRIJFSTAK

(binnenlands concept, miljoenen euro's, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2015	2016	2015	2016				2017		
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Landbouw, bosbouw en visserij	560	572	143	143	141	143	144	149	151	151
Nijverheid en energie	34.658	34.686	8.661	8.732	8.625	8.658	8.671	8.771	9.016	9.024
Bouwnijverheid	10.100	10.096	2.521	2.560	2.494	2.527	2.515	2.558	2.590	2.572
Diensten	161.203	163.829	40.570	40.710	40.754	41.054	41.311	41.606	42.184	42.452
Handel, vervoer en horeca	42.566	42.524	10.696	10.678	10.555	10.625	10.665	10.706	10.818	10.933
Informatie en communicatie	7.932	7.968	2.002	1.990	1.986	1.987	2.006	2.032	2.067	2.086
Financiële dienstverlening	9.900	9.728	2.454	2.432	2.416	2.456	2.423	2.452	2.458	2.464
Verhuur en handel van onroerend goed	979	1.010	247	251	250	253	256	261	265	267
Zakelijke dienstverlening	24.335	24.968	6.163	6.214	6.180	6.255	6.319	6.461	6.601	6.647
Overheid en onderwijs	48.499	49.869	12.219	12.271	12.483	12.506	12.609	12.612	12.794	12.817
Gezondheids- en welzijnszorg	21.821	22.539	5.492	5.570	5.584	5.665	5.721	5.758	5.841	5.894
Cultuur, recreatie, overige diensten	5.172	5.224	1.298	1.304	1.300	1.308	1.312	1.325	1.340	1.345
Totale beloning van werknemers	206.521	209.183	51.894	52.144	52.015	52.383	52.641	53.084	53.941	54.201

4.2 NATIONALE WERKGELEGENHEID: AANTAL ZELFSTANDIGEN EN WERKNEMERS

(duizenden personen, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2015	2016	2015	2016				2017		
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Zelfstandigen	765,1	778,3	770,2	773,4	776,6	779,9	783,2	785,5	788,1	790,4
Werknemers	3.912,7	3.957,2	3.925,9	3.933,6	3.949,5	3.968,8	3.976,9	3.990,4	4.009,4	4.017,7
Totaal aantal werkzame personen	4.677,7	4.735,4	4.696,1	4.707,0	4.726,0	4.748,6	4.760,1	4.775,9	4.797,4	4.808,1

4.3 BINNENLANDSE WERKGELEGENHEID: VERDELING VAN HET AANTAL WERKZAME PERSONEN PER BEDRIJFSTAK

(duizenden personen, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2015	2016	2015	2016				2017		
			IV	I	II	III	IV	I	II	III
Landbouw, bosbouw en visserij	60,1	59,8	60,3	59,6	59,3	60,2	60,0	60,3	60,4	58,8
Nijverheid en energie	551,2	552,1	550,1	551,3	552,4	552,7	552,0	553,9	554,8	554,4
Bouwnijverheid	266,9	268,6	267,1	267,3	268,1	269,0	269,8	270,8	271,6	271,6
Diensten	3.722,2	3.777,7	3.741,3	3.751,5	3.768,9	3.789,4	3.800,9	3.813,5	3.833,3	3.845,8
Handel, vervoer en horeca	977,4	981,8	977,9	978,3	979,9	983,2	985,7	987,8	990,9	992,3
Informatie en communicatie	112,0	114,4	112,8	113,4	114,2	114,8	115,4	116,1	116,7	117,2
Financiële dienstverlening	124,8	123,2	124,4	123,9	123,5	123,1	122,5	121,9	121,5	120,8
Verhuur en handel van onroerend goed	26,1	27,0	26,4	26,6	26,8	27,0	27,4	27,7	27,9	28,1
Zakelijke dienstverlening	879,5	908,3	891,5	895,8	904,4	915,2	917,8	923,8	935,0	943,9
Overheid en onderwijs	816,2	819,4	816,0	816,7	819,0	819,9	822,2	821,8	822,7	823,0
Gezondheids- en welzijnszorg	591,0	605,2	596,1	599,9	603,4	607,1	610,5	614,1	617,1	618,8
Cultuur, recreatie, overige diensten	195,1	198,3	196,3	197,0	197,7	199,2	199,4	200,4	201,4	201,5
Totale binnenlandse werkgelegenheid	4.600,4	4.658,1	4.618,8	4.629,7	4.648,7	4.671,3	4.682,7	4.698,5	4.720,0	4.730,7

4.4 ARBEIDSVOLUME PER BEDRIJFSTAK: WERKNEMERS

(duizenden uren, voor seizoeninvloeden en kalendereffecten gezuiverde gegevens)

	2015	2016				2017			
		jaar	I	II	III	IV	I	II	III
Landbouw, bosbouw en visserij	34.279,1	35.155,0	8.696,8	8.730,4	8.802,6	8.925,1	9.170,4	9.237,9	9.194,3
Nijverheid en energie	812.584,0	813.715,2	203.603,1	203.386,8	202.521,1	204.204,2	204.970,2	205.197,4	204.710,5
Bouwnijverheid	297.787,3	298.230,1	73.836,0	74.725,1	74.574,3	75.094,7	75.434,8	75.122,9	74.803,2
Diensten	4.312.002,6	4.376.992,4	1.088.011,1	1.091.466,8	1.095.785,4	1.101.729,1	1.103.894,0	1.109.521,7	1.113.244,7
Handel, vervoer en horeca	1.219.944,3	1.234.107,6	307.692,9	307.620,9	308.797,2	309.996,6	310.308,4	311.405,8	312.779,4
Informatie en communicatie	159.373,5	163.358,4	40.424,2	40.758,9	40.912,8	41.262,4	41.473,7	41.726,0	42.070,3
Financiële dienstverlening	171.650,0	170.303,7	42.735,1	42.633,5	42.522,9	42.412,2	42.211,3	42.078,4	41.831,8
Verhuur en handel van onroerend goed	30.298,5	31.195,6	7.674,3	7.780,0	7.811,6	7.929,7	7.984,5	8.053,0	8.155,3
Zakelijke dienstverlening	752.825,3	784.463,5	192.590,7	194.810,4	197.388,8	199.673,6	201.374,5	203.909,7	205.102,8
Overheid en onderwijs	1.147.619,8	1.146.426,3	286.649,9	286.556,3	286.512,6	286.707,5	286.830,6	286.996,3	286.998,5
Gezondheids- en welzijnszorg	637.892,8	652.317,6	161.754,6	162.689,8	163.168,4	164.704,7	164.717,9	166.113,7	166.902,4
Cultuur, recreatie, overige diensten	192.398,3	194.819,6	48.489,3	48.616,9	48.671,0	49.042,4	48.993,0	49.238,9	49.404,2
Totaal aantal uren	5.456.653,0	5.524.092,7	1.374.147,0	1.378.309,0	1.381.683,4	1.389.953,2	1.393.469,4	1.399.080,0	1.401.952,7

Publicaties van het INR - Contactpersonen

Het Instituut voor de nationale rekeningen publiceert naast de belangrijkste aggregaten nog andere cijfers uit de nationale en regionale rekeningen. De overgrote meerderheid van de gegevens zijn beschikbaar in pdf-formaat via de link:

<https://www.nbb.be/doc/DQ/N/planningPapPub.htm>

De cijfergegevens kunnen worden opgevraagd via de interactieve databank NBB.Stat. Hieronder volgt per publicatie een korte beschrijving.

1. Gedetailleerde nationale rekeningen

De publicatie van de gedetailleerde nationale rekeningen verschijnt midden oktober. Zij bestaat uit gedetailleerde tabellen met de samenstelling en verdeling van het binnenlands product, de productie en inkomensvormingsrekening alsook de belangrijkste bestedingscomponenten, de sectorrekeningen, de kapitaalgoederenvoorraad en de werkgelegenheid.

2. Kwartaalrekeningen en eerste raming van de jaarrekeningen

De kwartaalrekeningen bevatten de eerste ramingen van de voornaamste nationale aggregaten. Zij verschijnen vier maal per jaar, 120 dagen na het verloop van het kwartaal waarop de rekeningen betrekking hebben. Samen met de resultaten van het vierde kwartaal verschijnt de eerste schatting van de jaarrekeningen, die grotendeels gebaseerd is op de kwartaalrekeningen.

In de kwartaalrekeningen, die consistent zijn met de nationale jaarrekeningen, worden de belangrijkste aggregaten uit zowel het bestedings-, inkomens- als productieoogpunt gepresenteerd. Ook de werkgelegenheid, het arbeidsvolume van de loontrekkenden en de beloning van werknemers per bedrijfstak wordt geschat.

Teneinde zo snel mogelijk cijfers betreffende het meest recente kwartaal ter beschikking te stellen, verschijnt reeds na 30 dagen een flash-raming van de bbp-groei. Deze wordt wel niet opgesplitst naar de verschillende deelcomponenten van het bbp. Een eerste raming van deze opsplitsing en van de andere aggregaten van de economie wordt 60 dagen na het einde van het kwartaal verspreid.

3. Rekeningen van de institutionele sectoren

De jaarrekeningen van de institutionele sectoren zijn opgenomen in de publicatie van de gedetailleerde nationale rekeningen (cf. punt 1). Midden oktober worden ze uitgebracht via de database van de Nationale Bank van België, NBB.Stat .

De complete rekeningenreeks voor de institutionele sector wordt gepubliceerd. De institutionele sectoren bestaan uit de niet-financiële vennootschappen, de financiële instellingen (en subsectoren), de overheid, de huishoudens, de IZW's t.b.v. huishoudens en het buitenland.

De kwartaalrekeningen van de institutionele sectoren worden vier maal per jaar verspreid, ongeveer 105 dagen na het einde van het kwartaal waarop zij betrekking hebben. Deze kwartaalrekeningen zijn in overeenstemming met hun jaarlijks equivalent (zie hierboven), maar zijn minder gedetailleerd. De focus ligt op de meest relevante aggregaten, in het bijzonder door middel van sleutelindicatoren en componenten. Deze rekeningen bevatten eveneens de kwartaalrekeningen van de overheid.

4. Rekeningen van de overheid

De kwartaalrekeningen van de overheid worden samen met de rekeningen van de institutionele sectoren verspreid (zie punt 3).

Jaarlijks worden twee ramingen van de jaarrekeningen van de overheid opgesteld, waarvan de resultaten worden gepubliceerd op de website van de Nationale Bank van België.

In de maand april volgend op het referentiejaar wordt een eerste raming gepubliceerd in de vorm van tabellen van ontvangsten en uitgaven van de overheid.

De tweede raming, die midden oktober wordt verspreid, omvat de volledige rekeningen van de overheid en haar subsectoren. Die versie bevat de gegevens die nodig zijn voor de analyse van de overheidsfinanciën en hun verhouding tot de rest van de economie. Deze rekeningen worden overgenomen in de publicatie van de gedetailleerde nationale rekeningen.

5. Aanbod- en gebruikstabellen

Op het einde van ieder jaar verschijnen de aanbod- en gebruikstabellen. Zij geven een beeld van de structuur van de productiekosten, van het inkomen dat wordt gegenereerd in het productieproces en van de goederen- en dienstenstromen die ofwel uit binnenlandse productie voortvloeien ofwel het resultaat zijn van in- en uitvoer.

6. Regionale rekeningen: aggregaten per bedrijfstak en rekening van de huishoudens

Op het einde van ieder jaar verschijnen de jaarlijkse regionale rekeningen. Zij verdelen per gewest, provincie en arrondissement meerdere variabelen uit de nationale rekeningen, waarmee ze volledig consistent zijn.

Naast de regionale bruto toegevoegde waarde en beloning van werknemers, bevat de publicatie ook de geregionaliseerde gegevens over het aantal werkzame personen en over de bruto investeringen in vaste activa. Ook de regionale cijfers met betrekking tot de rekening van de huishoudens maken deel uit van het geheel. Wat dit laatste betreft, gaat het om de belangrijkste

variabelen uit de rekening voor de bestemming van de primaire inkomens (beloning van werknemers en inkomen uit vermogen) en de secundaire inkomensverdeling (belastingen, sociale bijdragen en uitkeringen en beschikbaar inkomen).

7. Contactpersonen

Bbp flash-raming, kwartaal- en jaaraggregaten (eerste raming)

Yannick Rombauts Tel. +32 2 221 26 93

e-mail: qna@nbb.be

Kwartaalsectorrekeningen

Overheid

Claude Modart Tel. +32 2 221 30 26

e-mail: claud.modart@nbb.be

Andere sectoren en globale integratie

Béatrice Thiry Tel. +32 2 221 55 34

e-mail: beatrice.thiry@nbb.be

Gedetailleerde jaarrekeningen en aanbod- en gebruikstabellen

Hans De Dyn Tel. +32 2 221 30 38

e-mail: hans.dedyn@nbb.be

Sectorrekeningen

Odile Biernaux Tel. +32 2 221 30 44

e-mail: odile.biernaux@nbb.be

Rekeningen van de overheid

Claude Modart Tel. +32 2 221 30 26

e-mail: claud.modart@nbb.be

Regionale rekeningen en arbeidsmarkt (inclusief lonen)

Monica Maesele Tel. +32 2 221 30 28

e-mail: monica.maesele@nbb.be

Kapitaalgoederenvoorraad

Isabelle Brumagne Tel. +32 2 221 28 77

e-mail: isabelle.brumagne@nbb.be

Satellietrekening van de IZWs

Odile Biernaux Tel. +32 2 221 30 44

e-mail: odile.biernaux@nbb.be

Verspreiding van de reeksen

Kristof Segers Tel. +32 2 221 38 70

e-mail : kristof.segers@nbb.be

Toezicht en coördinatie

Catherine Rigo Tel. +32 2 221 44 08

e-mail : catherine.rigo@nbb.be

Algemene opmerkingen

In een aantal tabellen zijn de totalen, ten gevolge van afrondingen, niet steeds gelijk aan de som van de rubrieken.

De website van de Nationale Bank van België bevat de [publicatiekalender](#) van de belangrijkste economische statistieken opgesteld door de Bank en het INR.

In uitvoering van de SDDS-verplichting (IMF's Special Data Dissemination Standard) zijn ook alle statistieken die deel uitmaken van de SDDS in de kalender opgenomen. Publicatiedata zijn overgenomen van de instelling die de statistiek opstelt; sommige onder hen publiceren via hun eigen verspreidingskanalen ruimere kalenders over hun statistieken dan die vermeld op de website van de Bank.

Conventionele tekens

r	raming
v	voorlopig
-	het gegeven bestaat niet of heeft geen zin
n.	niet beschikbaar
p.m.	pro memorie
0 of 0,0	nul of minder dan de helft van de laatst in aanmerking genomen eenheid

Lijst van afkortingen

BBP	Bruto binnenlands product
BNI	Bruto nationaal inkomen
ESR	Europees systeem van nationale en regionale rekeningen
IGDFI	Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs
INR	Instituut voor de nationale rekeningen
IZW	Instelling zonder winstoogmerk
NACE-BEL	Belgische versie van de statistische nomenclatuur van de economische activiteiten in de Europese gemeenschappen
NBB	Nationale Bank van België
SNA	System of National Accounts
Vwd	Verbeterd voor de invloed van het aantal gewerkte dagen en andere kalendereffecten ¹
VZW	Vereniging zonder winstoogmerk

¹ Andere kalendereffecten zijn bijvoorbeeld deze veroorzaakt door de verschillende samenstellingen van de week, tengevolge van het aantal dagen weekend en het aantal werkdagen.

Bestellingen

Op de internetsite van de Nationale Bank van België, via de rubriek "[e-service](#)", kan u een gratis e-mailabonnement nemen op deze statistische publicatie. Deze wordt u dan automatisch op de publicatiedatum via e-mail toegezonden.

Via de rubriek "[Print-on-demand](#)" kan u tegen betaling een papieren versie van deze publicatie bestellen.

Voor meer informatie

Wie meer informatie wenst over de inhoud, de methodologie, de berekeningswijze en de bronnen kan terecht bij de dienst nationale & regionale rekeningen en conjunctuur van de Nationale Bank van België.

Tel. +32 2 221 30 28 - Fax +32 2 221 32 30

nationalaccounts@nbb.be

Verantwoordelijke uitgever

Rudi Acx

Chef van het departement Algemene statistiek

Nationale Bank van België

Naamloze vennootschap

RPR Brussel - Ondernemingsnummer: 0203.201.340

Maatschappelijke zetel: de Berlaimontlaan 14 - BE-1000 Brussel

www.nbb.be

© Illustraties: Nationale Bank van België

Opmaak: NBB Algemene statistiek

Omslag: NBB AG - Prepress & Image

Gepubliceerd in januari 2018